

ሐተታ :

ዓለማዊ ግንባር አንጻር ዕብላን ተጸብኦታትን

አብ'ቲ “ታሪኽ አብቂዑዮ” ዝብል፡ ንዲናሚክ ታሪኽ ሕብረተሰባት ዝገቡሎሎ ብድዕተኛ ቅማረ ተመርኩሱ ዝተቐርጸን ንኣጀንዳታትን ረብሐታትን ብአመሪካ ዝምራሓ ሃገራት ምዕራብ ዘገልግል ዘይምዕራይ ኣህጉራዊ ስርዓት፡ ንመትከላትን ዕላማታትን ውድብ ሕቡራት ሃገራት ብምድኻምን ንልዑላዊ ማዕርነት ሃገራት ኣብ ሓደጋ ብምእታውን፡ ንሰላምን ጸጥታን ዓለምና ኣብ ሓደጋ ኣውዲቕኞ ይርከብ።

እዚ ምስ ምብራኽ ንቕሓት ህዝብታት ዝያዳ ዝቃላዕ ዘሎ ሚላታት ሃገራት ምዕራብ ድማ፡ ኣብ ባይቶ ጸጥታ ሓያል ምትፍናን ፈጠሩ ይርከብ። ኣብዚ ዓመትዚ፡ እቶም ንፖለቲካውን ተግባራውን ውሱንነት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዘግሃዱን ምንጪ ምትፍናናት ሓያሎ ሃገራት ኰይኖም ዘሎውን ተኸታተልቲ ቅልውላዋት ጸጥታ፡ ኩናት ናጎርኖ-ካራባኽ፡ ዕልዋ ማያንማር፡ ናይ ወርሒ ግንቦት ግጭት እስራኤልን ፍልስጤምን፡ ከምኡውን ቍጽጽር ጣሊባን ንኣፍጋኒስታንን ካልኦትን፡ ገለ ካብቶም ዝጥቀሱዮም።

ባይቶ ጸጥታ፡ ነዞም ጸገማት ኣብ ምፍታሕ ኣብ ሓባራዊ መረዳእታ ክበጽሕ ኣይከኣለን። ስለዚ ኽኣ፡ ኣብቶም ምስ ክብደት ናይቶም ሽግራት ዘይመጣጠኑ፡ ቀንዲ መሳርሒታት መፍትሒ ግርጭታት'ቲ ውድብ ኰይኖም ዘለዉ፡ ልዝብን ንጥፊታት ዓቃብ ሰላምንዮ ኣድሂቡ ዘሎ።

ቍጠባዊ መዳይ ናይዚ ዘይቅርዑይ ዓለማዊ ስርዓት'ውን እንተረኣኻ፡ “ኣብ ደው በለለይ ክብለጸልካ” ዝቐንኡ፡ ብስስዕ ዝንዳሕ ቍጠባዊ ሚላታት ዝተመሰረተዮ። ኣብ 1990ታትን 2000ን ሊብራላዊ ቍጠባዊ ኣካይዳታት ከም ሞዴልን ኣማራጺ ዘይብሉ — ዘይክማህ ታሪኻዊ ሓቅን ስለዝተራእዮ፡ ብዙሓት ሃገራት — ብዙሕ ከይመርመራ — ሓንገጥፋይ ኢለን ተቐቢለንኦዮን። እተን ነቲ መስመርቲ ነጺገን፡ ናታትን ፖለቲካውን ቍጠባውን ሕርያ ዝተኸተላ ድማ፡ ከም ድሑራትን ቅሪት ሕሉፍ መዋእልን ተራእዮን።

ኣብ 1997 ፕረዚደንት ኣመሪካ ነበር — ቢል ክሊንተን፡ ሃገረ ቻይና ንሊብራላዊ ደሞክራሲ ምንጻጋ ኣብ ግጉይ ሰልፊ ናይ መስመር ታሪኽ ትምርሽ ምህላዎ፡ ብርእሱ-ተኣማንነት ተዛሪቡ ነይሩ። ግናኽ፡ ድሕሪ ቍጠባዊ ምክት ናይ 2008፡ ህዝቢ ዓለም ንቕሓቱ ስለዝበረኸን ኣብ ሊብራላዊ ትረኻ ዝነበሮ እምነት እናበነነ ስለዝኸደን፡ ንኣድኻ ቍጠባዊ ስርዓት የማዕዱሎ።

ኣብ ፈለማ 1990ታት፡ ኣለዉ ዝበሃሉ ሓሰብትን ፖለቲከኛታትን ዓለምና፡ ንኹሉ ዓበይቲ ፖለቲካውን ቍጠባውን ሕቶታት ህዝብታት ክፈትሕ ይኸእልዮ፡ ኢሎም ስለዝኣመኑ፡ ነቲ ዛንታ ‘መወዳእታ ታሪኽ’ ከምዘለዎ ተቐቢሎምዮም። እቲ ንኹሉ ቍጠባውን ፖለቲካውን ሕማማት ክፈትሕ ከምዝኸእል ዝተዘመረሉ ስነ-ሓሳብ ድማ፡ ናብ ኹሉ ዓለም ከስፋሕፍሕን ንኹሉ ደባትን ጸገማትን On Jan 4, 2022

ኣልዩ ንወዲ-ሰብ ናብ ሓደ ግሎባዊ ማሕበረሰብ ዘምጽኦ መሰለ።

ኣብ ሃገራት ምዕራብ ኣብ ዝሓለፉ 10 ዓመታት ዝተቐልቀሉን ኣብ ስልጣን ዝመጹን ጉጅለታት ፖለቲካዊ ህቡብነት፡ ከምኡውን ተርእዮ ምውጻእ ብሪጣንያ ካብ ኤውሮጳዊ ሕብረት፡ ምስቲ ክብ ኢሉ ዝተጠቐሰ ቍጠባውን ፖለቲካውን ኣካይዳ ዝሰኣዮ ኣይኩኑን።

ብሕጽር ዝበለ ኣዘራርባ ኸኣ፡ ኢንዱስትሪታት ኣመሪካ፡ ዋላውን ቦቲ ዓብላሊን ንቑጠባ ኣመሪካ ልዑል ደገፍ ዘሎዎን ዶላር ኣመሪካ እናተሓገዘ፡ ምስቲ እናዓበየ ዝመጽእ ዘሎ ብቕዓት ሰንዓታት ቻይና ክወዳደራ ኣብ ዘይክእላሉ ደረጃ ስለዝበጽሑ፡ ኢንዱስትሪታት ቻይና ንምድኻም ከም ኣማራጺ ተወሲዱሎ።

ገለ ጸሓፍቲ ከም ዝብልዎ፡ ሰባት ኣብ 1938 ሓደ ካብ ሰለስተ ግሎባውያን ስነ-ሓሳባት ክመርጹ ዕድል ነይርዎም። ኣብ 1968 ክልተ ስነ-ሓሳብ ተራራን። ኣብ 1998 ድማ ሓንቲ ስነ-ሓሳብ ጥራይ ሓዙ ተራራ። ኣብ 2018 ከኣ ዝኹነ ዝቕልሶ ስነ-ሓሳብ የለን።

ነዚ መልክዑ እናቐያየረ ዝመጽእ ዘሎ ቍጠባውን ፖለቲካውን ሚላታት ሃገራት ምዕራብ ንምምካት ከኣ፡ ኣንጻሩ ዝቐንፀ ሓባራዊ ግንባር ንምምስራት ኣብ ምብግጋስ ዘሎ ይመስል። ሃገራት ቻይና፡ ህንዲ፡ ፍሪያ፡ ደቡብ ኣፍሪቃን ብራዚልን መስሪተንኦ ዘለዎ ብ'BRICS' ዝፍለጥ ጥርናፊ፡ ንቑጠባዊ ዕብለላ ሃገራት ምዕራብ ሚዛን ንምትሓዝ፡ ንኹሉ ዘርብሕ ሓድሽ ቍጠባውን ፖለቲካውን ኣማራጺታት ሃሰው ዝብል'ዩ። እቲ ዳርጋ ንክልተ ሲሶ ካብ ኣባላት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዝሓቀኑ ምንቅስቓስ ሻራ ዘበለን ሃገራት'ውን፡ ዳግማይ ናይ ምብርባር ኣንፈታት የርኢሎ። ኣብዚ ዓመት'ዚ ኣብቲ ኣብ ቤልግራድ (ሰርብያ) ዘቃንዖ መበል 60 ዋዕላኡ፡ እቲ ውድብ፡ ዘይሻራዊ መትከሉ ከየቀየረ፡ ሓድነትን ምትሕብባርን ኣባል ሃገራት ብምሕያል፡ ኣብ ምዕራይነትን ፍትሓውነትን ዓለማዊ ስርዓት ዕዘዝ ተራኡ ከበርክትን ኣገዳሲ ሓይሊ ኣብ ዓለምለኻዊ ዝምድናታት ክኸውንን ቈሪጹ ዝተላዕለ ይመስል።

ብዘይካዚ'ውን፡ ተወከልቲ ናይ ሃገራት ኣልጀርያ፡ ኣንጎላ፡ ቤላሩስ፡ ቦሊቭያ፡ ካምቦድያ፡ ቻይና፡ ኩባ፡ ህዝባዊት ደሞክራሲያዊት ሪፓብሊክ ኮርያ፡ ኢኳቶርያል-ጊኒ፡ ኤርትራ፡ ኢራን፡ ህዝባዊት ደሞክራሲያዊት ሪፓብሊክ ላኦስ፡ ኒካራጓ፡ ሃገረ ፍልስጤም፡ ፍሪያ፡ ሰይንት ቪንሰንት፡ ከምኡ'ውን ግሪንዲንስ፡ ሶርያ፡ ከምኡ ድማ ዚምባብወን ቪኒዝወላን ኣብ ሕቡራት ሃገራት፡ ብ6 ሓምሌ 2021 ናብቲ ውድብ ደብዳቤ ብምጽሓፍ፡ ወግዓዊ ምድማርን ምምስራትን “ጉጅለ መሓዙት ንምክልኻል ቻርተር ውድብ ሕቡራት ሃገራት” ኣዋጀን።

እዚ ነቶም ብዓንዳሪ ባህሪ ሃገራት ምዕራብ ዝጠሓሱ ዘለዉ፡ ኣብ ማዕርነታዊ ሽርክነትን ምክብባርን ዝተመርኹሱ መትከላት ውድብ ሕቡራት ሃገራት ንምክልኻልን ሓባራዊ ድምጺ ንምስማዕን ዝቐመ ምትእኽኻብ፡ ነቲ ኣብ ዕላማታትን መትከላትን ቻርተር ናይቲ ውድብ ሰፊሩ ዝርከብ ኣምራት ውፉያት ዝኹናን ኣብ ኣድማዕን ሓቛፍን ሃናጺ ጽምዶ፡ ከምኡ'ውን ኣብ ምጽውዋርን ዘተን ዝኣምና ሃገራት፡ ኣካል ናይቲ ምትእኽኻብ ክኹና ማዕጸኡ ርሕው ገይሩሎ።

እዚ ፈኸም እናበለ ዝዓቢ ዘሎ ምትእኽኻብ ሃገራት፡ ኣንጻር ዕብለላን ተጸብኦታትን፡ ቍጠባውን ፖለቲካውን ውድቀታት ዘግሃዱ ሓደስትን ነባራትን ሲናርዮታት፡ ፍሽለት ጣልቃታት ሃገራት ምዕራብ ኣብ ጉዳይ ልዑላውያን ሃገራት፡ ከምኡ'ውን ኣብ ኣተላላልያ ለበዳ ኮቪድ-19' ዝተራእየ ድኻማትን ንሱ ዘስዓቦ ቍጠባዊ ምርኹማሽን ርኢኻ፡ ትረኻ 'መወዳእታ ታሪኽ' ንኻልእ እዋን ዝተሰጋገረ ይመስል።

